

Synpunkter från Föräldraföreningen vid Kungliga Svenska Balettskolan inför 2013 års kvalitetsbedömning

Föräldraföreningen vid Kungliga Svenska Balettskolans i Stockholm har inbjudits att komma med synpunkter i samband med Skolverkets årliga kvalitetsbedömning av skolans verksamhet. Överlämnande av synpunkter kommer huvudsakligen att ske vid en intervju med några av styrelsens medlemmar den 21 maj, men vi har även valt att skriva ner våra kommentarer och förslag i detta dokument, som är avsett att överlämnas till Skolverket dagarna före intervjun.

Sammanfattning av våra synpunkter och förslag

Vi tycker att skolan idag saknar tydliga mål och riktlinjer för verksamheten samtidigt som en extern byråkrati byggts upp runt skolan för att kontrollera verksamheten och sköta antagningsprocessen. Detta har enligt vår mening lett till flera problem både i skolan och i gränssnittet mellan Dansrådet och skolan. Det senare uppmärksammades framförallt i samband med årets antagningsprov där stora meningsskiljaktigheter i dansnivåbedömningen mellan jury och lärare avslöjades. Vi menar med anledning av detta att hela utbildningssystemet snarast måste kvalitetssäkras enligt traditionella kvalitetsmodeller, så att Dansrådet kan få en rent övervakande roll och antagningsprocesserna återförs till skolan. Vi menar även att antagningen till 7:an kan slopas och istället ersättas av nivåindelade dansdivisioner i hela skolan. Vi menar att en sådan förändring till stor del kan ske genom en omdisponering av befintliga resurser. Vi tar i det följande upp:

- att nya synliga mål och riktlinjer för verksamheten behövs,
- att en ny roll som dansinspektör måste införas,
- att utbildning och ackreditering av danslärare måste genomföras,
- att dansutbildningen måste ske i nivåindelade divisioner,
- att skolans och lärarnas status måste synliggöras,
- att den förebyggande hälsovården måste stärkas,
- att schemat och teoriundervisningen måste göras mer flexibla,
- att det internationella samarbetet måste stärkas,
- att antalet ansökningar till utbildningen måste öka och
- att yrkesvägledningen måste förstärkas.

Mätbara riktlinjer för utbildning och kontroll av lärare och elever saknas

Vi vill inledningsvis trycka på den positiva utvecklingstrend, som vi tycker att skolan är inne i och som måste stödjas på alla sätt. Skolan har samtidigt flera andra värden som måste bevaras i förändringsarbetet: individuella, sociala och kulturella.

Detta till trots ser vi idag en risk i att skolans utvecklingsarbete försvåras av en hierarkiskt uppbyggd extern kontrollapparat utan tydliga och förankrade mål för utbildningen, samtidigt som för lite resurser verkar satsas på en ordentlig kompetenshöjning av lärarkåren visavi målen. Vi tycker överhuvudtaget att lärarnas betydelse och kompetensnivå diskuterats allt för lite i både tidigare utredningsbetänkanden (Ta Klass m.fl.) och i samband med genomförandet av den nya skolan. Problemen hänger dessutom ihop och det orimliga i situationen talar för sig själv när tydliga och förankrade mål saknas. I dag verkar det som om skolan mer eller mindre tvingas "gallra" bland lärare och anställda lärare efter subjektiva tyckanden snarare än efter väl övertänkta och förankrade verksamhetsmål från Dansarrådet och Skolverket. Skolans mål vad gäller lärarkåren är enligt egen utsago att 50 % ska vara gästlärare. Man undrar varför och efter vilka kriterier lärarna prövas idag? En del av våra barn tycker nämligen att undervisningen blivit lite väl "spretig" i den nya skolan. Bristerna tydliggörs även i den vardagliga utbildningen och i kontrollen av barnen. Inte minst har problemen återspeglats i årets antagningsprocess, där stora oklarheter och meningsskiljaktigheter i utbildnings- och bedömningskriterier mellan de hierarkiskt uppbyggda kontrollnivåerna avslöjats (nivå1: lärare, nivå 2: konstnärliga ledare, nivå: rektor, nivå 4: jurymedlemmar, nivå 5: Dansarråd och nivå 6: Skolverket). I nuläget har skolan också förlorat förtroende och status genom att den inte själv ansvarar för antagning av sina elever. Detta har lett till en minskning av antalet sökande till utbildningen och talanger har förlorats.

Detta talar inte bara för att de olika nivåerna inom systemet måste "plattas" till utan även för att Skolverket och Dansarrådet snarast måste ta fram övergripande, tydliga och kommunicerbara utbildnings- och kontrollkriterier, som sedan kan brytas ner i nivellerade och mätbara delmål för varje utbildningssteg från årskurs 4 till Gy 3 (åtminstone vad gäller tekniken). Det är viktigt att detta kan göras/kan ledas centralt eftersom tre skolor idag är anslutna till en och samma verksamhet genom Dansarrådet. Alla ska dessutom "mötas" i ett och samma gymnasium. Man bör alltså i större utsträckning än idag verka för att de undervisnings- och bedömningsstöd som har utarbetats eller kan utarbetas också implementeras, används och förstås av lärare i Luleå, Göteborg och Stockholm på ett likvärdigt sätt. Vi upplever att det idag är en alltför stor diskrepans mellan både skolor och enskilda lärare hur dessa bedömningsstöd används och tolkas.

Genom ett sådant förfaringsätt skulle den externa jurynivån kunna sparas in genom att skolorna själva på sikt kan bli "ackrediterade" av Dansarrådet att ta över både antagnings- och utbildningskontroll. Dansarrådet kan genom en Dansinspektör då istället ägna sig åt en övergripande utveckling av normen och en kontroll av utbildningssystemet och lärarnas fortbildning vid de olika skolorna snarare än att själva ordna och verkställa antagning och kunskapskontroller av eleverna.

Det är också viktigt att delmål för utbildningsstegen ses som minimikrav så att inte verkliga talanger hålls tillbaka av byråkratiska skäl.

Förändringen torde enligt vårt förslag även kunna genomföras inom ramen för befintliga resurser genom att en nivå (nivå 4: jurynivån) kan sparas in och genom att Dansarrådets nuvarande uppgift att utse jurymedlemmar ersätts av en systemkontrollerande dansinspektör, som tillika är medlem i dansarrådet. Antagning och kontroll borde alltså återföras till skolorna själva.

Ett utökat deltagande i stora internationella danstävlingar och en uppföljning av antalet anställningar i stora kompanier kan också vara värdefullt för att kontrollera verksamhetens resultat och internationella status.

Dansarutbildningen måste individualiseras och göras mer dynamisk

Dagens årskursbundna dansutbildning omöjliggör en individualisering av dansutbildningen, eftersom alla "tvingas" att dansa efter samma årskursmall. Detta är förmodligen riktigt i ett professionellt danskompani, men inte i en utbildningsverksamhet av barn. Det finns dessutom elever, vilket kanske gömms bort i dagens "gallringsdebatt", som känner sig tillbakahållna utbildningsmässigt av dagens modell.

Vi menar att årskurssystemet i dansen därför måste ersättas av skicklighetsbaserade dansdivisioner, som så långt som möjligt är kan vara fristående från årskurssystemet och därmed stödja elevernas individuella utveckling i dans. Före och under puberteten utvecklas eleverna i helt olika takt och undervisningen behöver anpassas till detta.

Indelningen i divisioner bör omprövas varje termin för att vara motiverande för eleverna. För att göra det så enkelt och kostnadseffektivt som möjligt kan den upp-dans, som idag ändå sker vid skolorna, användas för nivåindelningen. Upp-dansen kan då också bedömas av en (ackrediterad) jury från skolan kompletterad av expertis från yrkeslivet.

Detta sammantaget gör också att färdighetsproven till årskurs 7 kan slopas och att externa elever som vill pröva in i mellanstadiet och högstadiet istället kan göra detta till alla årskurser och vid den ordinarie upp-dansen på våren varje år. Detta torde också medverka till att öka antalet sökande.

Färdighetsproven till årskurs 4 och årskurs Gy 1 måste däremot vara kvar av naturliga skäl, men bör ske i skolans regi med en jury motsvarande den vid upp-dansen.

Skolans och lärarnas internationella status måste synliggöras

Idag är det svårt att bedöma de enskilda danslärarnas kompetens och effektivitet. Skolans och de enskilda lärarnas nationella och internationella status måste därför synliggöras på ett bättre sätt än vad som sker idag. Detta är viktig information framför allt för föräldrar för att kunna bedöma skolans status och kompetens vid ansökningstillfället.

Detta kan åstadkommas genom att öppet redovisa lärarnas utbildning och erfarenhet inklusive de egna elevernas resultat från stora och erkända internationella danstävlingar och i form av anställningar i de stora kompanierna. Skolans och lärarnas skicklighet och internationella anseende kan också mätas i antal juryuppgifter, som man haft vid internationella danstävlingar.

Allt måste redovisas öppet med en hög transparens, inte minst för att skolan också ska kunna dra till sig nya elever och kunna bedömas internationellt. Det måste framgå om lärarna är ackrediterade av Dansrådet enligt vårt förslag ovan.

En elitskola?

Antalet ansökningar minskar och närmar sig punkten där man verkligen kan ifrågasätta om det är en elit man tar in. En elit kan definieras såsom en grupp eller en klass som i skicklighet och talang väsentligt skiljer sig och direkt kan väljas eller valts ut från en stor mängd individer.

Antalet ansökningar måste därför öka. Förutom ovanstående förslag måste därför mer resurser avsättas till en kreativ marknadsföring och samarbeten intensifieras med andra privata och kommunala dansskolor dit också skolans bedömningsnorm kan spridas.

En internationell tävlingsverksamhet med bra resultat i internationella tävlingar i kombination med ett stort antal anställningar i stora kompanier betyder säkert mycket för att även ur denna aspekt kunna fånga in nya elever.

Vi ser också att skolan bör ha ett utökat samarbete med andra dansskolor i Europa för att på så vis ”benchmarka” sig mot dessa skolor och kanske på sikt utveckla intressanta och givande samarbeten för både lärare och elever.

Den förebyggande hälsovården måste förstärkas

Antalet belastningsskador orsakade av dansundervisningen är idag ett allvarligt problem som i sig inte bara riskerar elevens framtida hälsa utan också motverkar uppgiften att få fram flera internationellt bra dansare. Dagens belastningsskadebild ger anledning till stark oro. Skolans hälsovård är heller inte öppen hela skoldagen, vilket inte är bra med tanke på olyckshändelser och annat. Våra barn är därtill från och till mycket trötta, vilket i sig kan bidra till ökade olycksrisker och sämre resultat än förväntat. Läsning till prov sker ibland av tidskäl in bit in på natten eftersom man inte kommer hem förrän vid kl. 19 – 20 då en sen middag också måste ätas först. Flera prov under en och samma vecka är heller inte ovanligt.

Framförallt måste den förebyggande hälsovården på skolorna förstärkas om den utökade satsningen inte ska bli kontraproduktiv, eftersom man med dagens situation istället riskerar att producera fler belastningsskador än dansare. En intensifierad satsning på kontinuerliga hälsokontroller av varje elev minst en gång per termin måste därför göras i kombination med att arbetsbelastningen i form av totalt dansad tid (schemalagd tid + ”övertid” i form av rep och föreställningar) följs upp. Varje elev måste ha en träningsdagbok!

Eftersom skolhälsovården inte är bemannad hela skoldagen måste även lärarna få en adekvat olycksfallsutbildning.

Ett grundläggande krav är också att alla arbetsskador (belastningsskador och olyckor) anmäls till försäkringskassan och arbetsmiljöverket, som sedan kan utreda saken vidare samt föra statistik. Även skolans elever omfattas ju, som vilken annan arbetsplats som helst gör, av gällande förordningar och avtal vad gäller arbetsskadeanmälan. Vid en kontroll i nov. 2012 på Arbetsmiljöverket hade ingen anmälan gjorts av skolan den senaste tvåårsperioden trots att flera skador inträffat.

Skadestatistiken måste redovisas öppet för alla varje termin så att även arbetsskadestatistiken kan ligga till grund för planering och nivåindelning av undervisningen och för diskussioner med föräldrar, försäkringskassa och arbetsmiljöverk. Vi anser att det är hög tid att skolan anlitar expertis för att få ett fungerande arbetsmiljösystem, innefattande både den psykiska och fysiska arbetsmiljön.

Utbildningen måste, menar vi, på ett tydligare sätt vara kopplad till hur unga människors kroppar växer för att bygga starka kroppar som klarar en hård och tuff dansvärld. För mycket belastnings- - förslitningsskador på växande människor som utbildas på skolan torde vara en varningsklocka att utbildningen kan var för kollektivt anpassad snarare än individanpassad även utifrån elevens kroppsliga utvecklingsfas. Skolan/skolverket borde verka för att knyta forskning till skolan som har som fokus att titta på hur unga växande kroppar bör tränas.

Den oroande situationen har lett till att föräldraföreningen i år inrättade en egen funktion som Föräldraskyddsbud, med syfte att företräda barnen framförallt när det gäller problem, som kanske inte kommer fram eller är omedelbart synliga i skolan.

En dansarutbildning på hög nivå kräver en flexibilitet i teoriundervisningen

Många av oss föräldrar uppfattar teoriundervisningen som väldigt statisk, vilket i kombination med de krav dansen ställer ibland blir mycket betungande för barnen. Flera prov varje vecka är heller ingen ovanlighet trots att man säger sig försöka undvika detta. Praktik på t.ex. Operan (= övertid i dansen enligt ovan) har ju också visat sig komma lite oväntat och med kort varsel. Idag är det överhuvudtaget svårt att ta igen förlorad teoriundervisning med det välfyllda schemat skolan har, som även inkluderar lördagar. Detta är tråkigt eftersom vi uppfattar praktiken som viktig. Föräldrar måste därför i dag även ställa upp som extralärare för att det överhuvudtaget ska fungera. Den psykiska belastningen i form av mängden teorilektioner, teoriprov och inlämningsuppgifter måste därför även tas med vid bedömningen av den totala psykiska och fysiska arbetsbelastningen speciellt i perioder av rep och föreställningar så att dessa inte sammanfaller med perioder av prov och inlämningar (som för många sker just nu i samband med årets Operaföreställning).

Dansundervisning på sen eftermiddagstid dagarna före ett teoretiskt prov kanske bör ställas in och någon sovorgon kanske inte skulle sitta helt fel även ur hälsosynpunkt?

Det behövs därför ett mer dynamiskt schema där även teorin kan individualiseras. Vi efterlyser då system där teoriämnen skulle kunna koncentreras till vissa perioder med lite extern praktik, läsas på distans, kanske kombineras på andra sätt och där alternativa examinations- och

undervisningsformer kan prövas (rullande skrivningsschema där man tar det tillfälle, som passar en bäst), muntlig redovisning (när skrivtillfälle saknas), hemuppgifter (istället för prov), gruppuppgifter etc. etc.), . I trean på gymnasiet t.ex. finns ju redan idag goda möjligheter att läsa teoriämnen, som man missat i tidigare klasser. Frågan är också om alla teoriämnen verkligen behöver ha närvarokrav i den omfattning som man har idag eller om man under handledning skulle kunna läsa in ämnen helt själv på ledig tid (där lärare har enskild tid för stöd eller kan möta eleven via webben), examineras då det är schematekniskt möjligt och på ett sätt som passar individ just då.

Vi vet att skolan arbetar mycket aktivt med detta och vi stöder den utvecklingen. Vi vill dock påpeka att "krockar" mellan tunga perioder av prov och inlämningar med dito tunga dansperioder fortfarande förekommer.

Vägen ut i yrkeslivet måste underlättas redan under utbildningen

Det är i regel svårt och dyrt att få sitt första arbete som dansare. Danskompanier, även de svenska, kräver som regel 2-3 års yrkeserfarenhet för att en dansare ens skall komma ifråga för att få göra audition. Den stora majoriteten av alla danskompanier ligger dessutom utanför Sverige. En runda med resor till auditions kostar ofta runt 50tkr.

Konkurrerande utländska utbildningar arbetar ofta aktivt för att yrkesplacera sina avgångselever. Större skolor har heltidsanställd personal som bara ägnar sig åt detta. Många danskompanier tar inte emot nyutexaminerade elever på audition utan att påtryckningar först skett från skolorna.

Även vår skola skulle behöva avsätta mer resurser för detta ändamål. Skolan kan hjälpa till genom att informera avgångselever om vilka kompanier där chanserna är störst för den enskilde eleven, hjälpa till att skriva CV, anordna fotografering och provfilmning av elever, hjälpa till att söka stipendier för resa och uppehälle i samband med auditions, aktivt arbeta för att danskompanier låter eleverna göra auditions, gärna privata auditions etc. Detta kräver personal med rätt yrkeserfarenhet och såväl nationella som internationella kontakter.

För att nyutexaminerade elever inte ska tappa formen skulle skolan även behöva välkomna dessa att delta i klasser under det att man är aktivt arbetssökande. Att gå till Balettakademin och andra privata anordnare av dansträning är för dyrt för en arbetslös ung dansare.

Yrkespraktiken i Gy3 är alltså mycket viktig för möjligheten att få anställning och ju längre praktikperioden är desto bättre. Frågan är om inte t.ex. Operan och Cullbergbaletten, som redan har en villkorad koppling till skolan, förutom att ta emot elever under studietiden även skulle kunna bidra med praktik efter avslutade studier.

Kungliga Svenska Balettskolans föräldraförening

Roland Andersson
Ordförande

